

6. Hvem er Den Hellige Ånd?

Interessen for ”åndelige” fenomener ser ut til å være betydelig. Det har blitt viktig å omgi seg med de riktige kraftfeltene og bli ladet opp av de rette energiene. Mange har erfaringer med healing, og mange har erfart at de kan dra på kurs som de synes gir økt livskvalitet både fysisk og psykisk. Når Bibelen underviser oss om Den Hellige Ånd, ser vi også at det er snakk om en Ånd som forandrer livet vårt, en Ånd som kan helbrede og en Ånd som gir innsikt. Likevel har Bibelen en helt annen vektlegging enn den vi er vant til i det vi i dag kaller ”alternative miljøer”. Nok en gang må vi bare slå fast at Bibelen ikke er moteriktig.

Jesu Ånd.

Den siste kvelden Jesus var sammen med disiplene sine før han ble korsfestet, holdt han en avskjedstale til dem. Den strekker seg over tre kapitler, kapittel 14, 15 og 16, i Evangeliet etter Johannes. I denne avskjedstalen forteller han dem at han ikke lenger skal være sammen med dem i legemlig skikkelse. Han vil likevel fortsatt være sammen med dem! Han som er Talsmann nr. 1, vil gi dem en Talsmann nr. 2, nemlig Den Hellige Ånd.

La oss lese fra denne avskjedstalen: ”Jeg vil be Faderen, og han skal gi dere en annen talsmann, som skal bli hos dere for alltid: sannhetens Ånd. Verden kan ikke ta imot ham, for verden ser ham ikke og kjenner ham ikke. Men dere kjenner ham; han blir hos dere og skal være i dere. Jeg skal ikke la dere bli igjen som foreldreløse barn. Jeg kommer til dere” (Joh 14,16-18).

Jesus sa altså at Den Hellige Ånd skal være både hos oss og i oss. Den Hellige Ånd omslutter oss slik at vi kan si at vi lever et liv ”i Ånden” på samme måte som vi lever et liv ”i Kristus”. Samtidig har Ånden tatt bolig i oss på samme måte som Jesus har tatt bolig i oss. Denne dobbeltheten beskrives i Rom 8,9: ”Dere er i Ånden, så sant Guds Ånd bor i dere. Den som ikke har Kristi Ånd, hører ham ikke til”. Den Hellige Ånd er ikke bare en kraft. Han er en person. Når vi snakker om Ånden, kan vi altså ikke bruke pronomenet ”den”. Vi må bruke pronomenet ”han”. Bibelen tillegger Ånden en rekke egenskapen som gjør det umulig å se på ham som noe annet enn en person: Ånden overbeviser oss om at Jesus er Guds Sønn, han går i rette med oss, han blir bedrøvet over våre synder, han trøster oss, osv.

Hva gjør Den Hellige Ånd?

Når vi leser evangeliene ser vi gang på gang at det ikke var menneskene som tok initiativ til å søke Jesus, men han som søkte dem. ”Følg meg!”, sa han, og disiplene fulgte ham.

”Dere har ikke utvalgt meg, men jeg har utvalgt dere og satt dere til å gå ut og bære frukt” sa han til disiplene i den avskjedstalen vi allerede har sitert fra (Joh 15,16). Paulus hadde overhodet ingen planer om å bli Jesu disippel. Men Jesus stoppet ham og gav han et umissforståelig kall. På samme måte er det i dag Den Hellige Ånd som tar initiativet til å presentere Jesus for oss og begynner å kalle oss til å overgi oss til ham og følge ham. Luther sier det slik når han skal forklare hva vi mener når vi bekjenner ”Jeg tror på Den Hellige Ånd” i trosbekjennelsen vår: ”Jeg tror at jeg ikke av egen fornuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komme til ham. Men Den Hellige Ånd har kalt meg ved evangeliet, opplyst meg med sine gaver, helliggjort og bevart meg i den rette tro”.

Når et menneske får lyst til å komme til Jesus og bli en kristen, er det fordi Jesus har tatt initiativ gjennom sin Hellige Ånd. ”Alle de som Faderen gir meg, kommer til meg, og den som kommer til meg, vil jeg ikke støte bort” (Joh 6,37). Når Gud kaller, kan du altså trygt komme. Han vet allerede hvem du er, og allerede før han kalte deg, ville han ha deg som sitt barn.

Den Hellige Ånd gjenföder oss.

Gjenfödelse er knyttet til dåpen. Alle som ønsker å bli kristne og som ikke er døpt fra før, må også la seg døpe. Det å være en kristen er ikke å ta seg sammen og prøve å tenke som en kristen, snakke om en kristen, oppføre seg som en kristen og handle som en kristen. Det ville bli bare stress og mas og først og fremst utfordre våre skuespillertalenter. Det er ikke vi selv som skal skape det nye livet.

Det er Gud som skaper det nye livet. Han forandrer oss ikke først og fremst utenfra. Han gjør det innenfra ved at Jesus tar bolig i oss og får lov til å prege livet vårt. Det fortelles at en psykolog en gang adopterte en apekattunge og begynte å oppdra denne samtidig som han oppdro sin egen nyfødte sønn. Til å begynne med klarte apekatten seg riktig godt. Den lærte å gå, den lærte å spise med kniv og gaffel, den lærte å gjøre kunster og meget annet som det vesle mennesket ikke hadde noen muligheter for å mestre. Men etter en stund stagnerte apekatten og mennesket overtok ledelsen. Det lille barnet kunne til og med lære ting apekatten ikke hadde noen muligheter for: Det lærte både å tenke som et menneske, tale som et menneske og mye annet. Mennesket var nemlig noe helt annet enn en apekatt.

Det kan være vel og bra å ta seg sammen av og til. Skippertak kan vi også ha nytte av. Men vi kan altså ikke bare ta oss sammen og leve det nye livet. Det nye livet er noe som bare Gud kan gi. Og han gir oss det helt gratis uten at vi har fortjent noe som helst.

Kanskje må vi understreke enda sterkere: Du må ikke klare å leve som en kristen for å få Den Hellige Ånd. Du trenger tvert imot Den Hellige Ånd for å kunne leve som en kristen. Jesus understreket at Åndens viktigste gjerning er å peke på ham, vise oss hvem han er og gjøre ham kjent. "Men Talsmannen, Den Hellige Ånd, som Faderen skal sende i mitt navn, han skal lære dere alt og minne dere om alt jeg har sagt dere" (Joh 14,26). "Han skal forherlige meg, for han skal ta av det som er mitt, og forkynne det for dere" (Joh 16,14). På samme måte som Jesus viser oss hvem Faderen er, viser Ånden oss hvem Jesus er. Ånden overbeviser oss om hva som er "synd, rett og dom" (Joh 15,8-10). Han vil vise oss at vi er syndere som trenger tilgivelse. Synden er først og fremst at vi ikke vil ha noe med Jesus å gjøre og tro på ham. Retten er at Jesus ved sin oppstandelse demonstrerte at våre synder var sonet og at han nå har laget en åpen vei for oss til himmelen. Dommen er at Den ondes dager er talte og at all synd og ondskap en dag skal ryddes ut. Den hellige Ånd vil veilede oss til den fulle sannheten (Joh 15,13). Det er ikke noe poeng at vi hele livet skal leve på en ureflektert og unyansert barnetro. Gud ønsker at vi skal tilegne oss en reflektert og nyansert tro som får med seg mest mulig av det Bibelen sier om Gud, oss selv og livet vi lever. "Men vi har ikke fått verdens ånd, men den Ånd som er fra Gud, for at vi skal kjenne det som Gud i sin nåde har gitt oss" (1 Kor 2,12). Så skal vi i neste kapittel komme tilbake til at Den Hellige Ånd er knyttet til Guds Ord. Her skal vi bare si: Der Ordet leses og forkynnes, der virker Den Hellige Ånd. Når Paulus skal minne menigheten i Galatia om hvordan de fikk Den Hellige Ånd, sier han det slik: "Svar meg nå på en ting: Fikk dere Ånden på grunn av lovgjerninger, eller var det ved å høre og tro?" (Gal 3,2). For Paulus var svaret tydeligvis opplagt: De fikk Ånden ved å høre Guds ord og tro på Jesus. Ånden er ikke bare knyttet til Ordet. Han er også knyttet til det vi pleier å kalle "sakramentene", det er dåpen og nattverden. I dåpen får vi del i Den Hellige Ånd, og i nattverden formidler Ånden ny tilgivelse og samfunn med Jesus. Nok en gang: Det er Jesu Ånd som har tatt bolig i oss. Da er det bare naturlig at den vil prege oss slik at vi mer og mer får Jesu sinnelag. Det er det vi kaller "Åndens frukt". Vi kan også snakke om "helliggjørelse". Paulus beskriver Åndens frukt på denne måten: "Men Åndens frukt er kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, tålsomhet og selvbeherskelse" (Gal 5,22). Når jeg ser denne listen, ser jeg at Ånden fremdeles har en stor jobb å gjøre for å få meg til å bli slik. Jeg er på ingen måte ferdigbehandlet. Men jeg kan være helt trygg på at Ånden vil fortsette å behandle meg. Han sier ikke til meg at "Siden du er den du er, Inge, så gir jeg opp å forandre noe i livet ditt". Jesus har forandret mennesker før. Et par av hans disipler var kjent for å være rimelig hissige. En av dem døde som "kjærlighetens apostel". Det gir håp.

Så ønsker Den Hellige Ånd å utruste oss til tjeneste. Det er i denne forbindelsen vi snakker om ”nådegaver”. Mens Gud gir de samme fruktene til alle kristne, gir han oss helt forskjellige nådegaver. Menigheten sammenlignes nemlig med et legeme. Og et legeme har mange ulike lemmer. Det har hender og føtter, øyne og ører. Disse lemmene kan ikke erstatte hverandre! Tvert imot, de er avhengige av hverandre og trenger hverandre. Så når Gud utrustet deg og meg forskjellig og gir oss ulike nådegaver, er det fordi vi har behov for det mangfoldet. Paulus nevner mange forskjellige nådegaver i 1 Kor 12,8-11: ”Ved Ånden blir det gitt den ene å forkynne visdom, en annen får ved den samme Ånd å meddele kunnskap. Én får en særskilt trosgave ved den samme Ånd, en annen får den nådegave å helbrede ved den ene og samme Ånd, og én får kraft til å gjøre mektige gjerninger. Én får den gave å tale profetisk, en annen å bedømme åndsåpenbaringer, én får ulike slag av tungetale, en annen tyding av tungetale. Alt dette virker den ene og samme Ånd, som deler ut sine gaver til hver enkelt, slik han vil”. Igjen må vi understreke: Disse gavene gis heller ikke som belønning for lang og tro tjeneste. De er utgangspunktet og forutsetningen for en lang og tro tjeneste. Bibelen utfordrer oss til å be om å få del i disse nådegavene. De gis for at menigheten skal bli oppbygget og for at menigheten skal kunne gjøre de gjerninger Jesus gjorde da han vandret omkring på jorden. Det er bare én av disse gavene som gis for ens egen skyld, ikke for fellesskapet: Det er den tungetalen som er til personlig bruk.

Nådegaver er noe annet enn naturgaver.

Naturgaver er noe vi er født med. Noen av oss har god sangstemme, noen en fantastisk evne til å komme i kontakt med andre, noen er dyktige til å administrere og viser gode lederegenskaper. Siden det er Gud som har gitt oss naturgavene, er det sikkert meningen at også de skal brukes til hans ære. Som regel kalles vi til tjenester som ligger i forlengelsen av naturgavene. Men naturgaver er aldri tilstrekkelige når vi skal føre mennesker til tro, gjøre dem til disipler og bevare dem i troen. Ingen blir overbevist om synd, ingen begynner å tro på Jesus, ingen blir gjenfødt og ingen vokser som kristne dersom ikke Den Hellige Ånd virker. Det kan nok hende at en av natur er utstyrt med en sangstemme som kan gjøre folk både rørt og beveget, men det er ikke det samme som at de blir omvendt. Det at du lett kommer i kontakt med andre, betyr ikke uten videre at du synes det er lett å vitne for dem. En menighet som er godt administrert, behøver ikke nødvendigvis være en menighet der folk blir omvendt og fornyet. Er du utstyrt med mange og store naturgaver, skal du få takke Gud for dem. Men tro ikke at de er tilstrekkelige i Guds rikes sammenheng. Det er også mange eksempler på at Gud har kalt mennesker til tjenester de ikke har hatt naturlige forutsetninger for. Ingen av

disiplene hadde naturgaver som passet til tjenesten de ble kalt til. Dessuten, nådegavelistene i 1 Kor 12 nevner mange nådegaver som det ikke finnes naturlige forutsetninger for hos noe menneske. Både helbredelse, kraftige gjerninger, tungetale, tydning av tunger og profeti er gaver ingen har naturlige forutsetninger for.

Bli fylt av Ånden

Er du en kristen, har Jesus tatt bolig i deg ved sin gode Hellige Ånd. Da er du et Guds barn, og det er du 100 %. Da er du 100 % rettferdiggjort og 100 % gjenfødt. Du kan ikke være mer eller mindre rettferdiggjort eller gjenfødt. Her er det et enten - eller. Enten er du rettferdiggjort og gjenfødt, eller du er det ikke. Du kan ikke bli mer rettferdiggjort eller mer gjenfødt. Derimot kan du vokse både når det gjelder helliggjørelse og utrustning. Du kan i enda større grad få del i Åndens frukt og bli lik Jesus. Og du kan få enda mer utrustning og kraft til tjenesten. Det er nettopp dem som allerede er kristne som får formaningene "Bli fylt av Ånden" (Ef 5,18). Og dette er tydeligvis ikke noe som skjer en gang for alle. "Bli stadig fylt av Ånden", ville være en enda mer korrekt oversettelse av dette bibelverset. Apostlenes gjerninger gir også eksempler på at de samme menneskene kan bli fylt av Ånden flere ganger (Sml. 2,4 og 4,31; 9,17 og 13,9). Legg merke til at vi snakker om "å bli fylt av Ånden", ikke om "å bli døpt med Ånden". Alle kristne ble nemlig døpt med Ånden den dagen de ble kristne og tok imot dåpen med vann. Men uansett hvor lenge vi har vært kristne, trenger vi oppfordringen: "Bli fylt av Ånden". Og hvordan blir vi så fylt av Ånden? Svaret er ved å holde seg til Ordet og til sakramentene. Så skal vi få be om og "strebe etter" alt det Ånden har å gi (1 kor 12,31 og 14,1)

Oppstandelsens Ånd

Det hele startet altså ved at Den Hellige Ånd tok initiativet til å kalle oss, vise oss hvem Jesus er og få oss til å komme til ham. Nå må vi også få med oss at Den Hellige Ånds gjerning ikke er slutt før vi er hjemme hos Gud i hans rike. Når vi i gudstjenesten bekjenner troen, avslutter vi 3. trosartikkel ved å si: "legemets oppstandelse og det evige liv". Luther forklarte det slik: "På den ytterste dag skal han vekke opp meg og alle døde og gi meg og alle troende i Kristus evig liv. Det er både sant og visst" Når Paulus beskriver den veldige makt som er i Guds menighet, hos oss som tror, sier han: "Med denne veldige makt og styrke reiste han Kristus opp fra de døde og satte ham ved sin høyre hånd i himmelen" (Ef 1,19-20). Det er altså denne oppstandelseskraften som virker på oss som lever "i Ånden" og "i Kristus".

Er du tørst?

Jesus gav en gang sine tilhørere følgende invitasjon: ”Den som tørster, la han komme til meg og drikke. Den som tror på meg, fra hans indre skal det, som Skriften har sagt, renne strømmer av levende vann”. Så står det videre: ”Dette sa han om den Ånd de som trodde på ham, skulle få” (Joh 7,37-39)

Invitasjonen gjelder fremdeles. Også i dag vil Jesus gi oss del i et helt nytt liv.